

Kyselica, Jozef

Ewanjelizačné ponuky pre mládež vo farskej pastorácii

Warszawskie Studia Pastoralne 17, 51-67

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JOZEF KYSELICA SJ

EVANJELIZAČNÉ PONUKY PRE MLÁDEŽ VO FARSKEJ PASTORÁCII

Úvod

Pápež Ján Pavol II. v posynodálnej exhortácii *Christifideles laici* napísal: „Cirkev má veľa čo povedať mládeži a mládež má veľa čo povedať Cirkvi.“¹ Tento obojstranný dialóg musí byť úprimný, jasný a odvážny. Cirkev musí mládež oslovovať tam, kde sa pohybuje, a na rovine vzťahov, ktoré prežíva.

Všetci cítíme, že sme ponorení do veľkého kultúrneho i spoločenského pohybu. Aj Slovensko sa tak ako všetky stredo-európske krajiny nachádza na ceste odniekiaľ. Staré vnímanie sveta sme odvrhli, nové tvoríme. Šíri sa hodnotová vyprázdnenosť spolu s veľkou orientáciou na konzum a s ľahostajnosťou voči kultúrnym hodnotám. Paralelne s týmito procesmi sa oslabujú kresťanské základy morálky. Mizne svedectvo kresťanského života a čoraz viac sa upúšťa od náboženskej praxe. Silný dosah má izolujúci a odcudzujúci vplyv väčšiny masových komunikačných prostriedkov.² Mládež prechádza dnes veľkou

¹ JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici* : Posynodálny apoštolský list. Bratislava : Lúč, 1990, č. 46.

² Porov. MISTRÍK, E.: Kultúrna globalizácia Európy a súčasná civilizačná kultúrna situácia na Slovensku. In: *Demokracie a Evropa v době glo-*

premenou. Tieto zmeny sa v dialógu Cirkvi s mládežou musia brať do úvahy. Nazbierané dedičstvo niekoľkých predchádzajúcich generácií sa pozoruje ako ovocie v sociálnej, psychickej i náboženskej oblasti.

V prezentácii sociologického výskumu religiozity mládeže možno presnejšie rozpoznať aj oblasť vzťahu mládeže k duchovným a náboženským hodnotám a inštitúciám. Teraz sa však oprieme o poznatky z lektúry niekoľkých článkov alebo častí kníh, ktoré sa zaoberajú touto tematikou.

1. Mládež ako spoločenský produkt

Španielsky pastoralista Baldomero Rodríguez vo svojej knihe *Salid a los caminos* (Vyjdite na cesty) hovorí o mládeži a jej stave ako o dedičstve troch generácií – rozčarovanej generácie dedov a pragmatickej generácie otcov, až po mladú generáciu prázdnoty.

Z pohľadu na dedičstvo generácií sa trochu dá spoznať ten produkt, ktorý označujeme pojmom mládež. Mladý človek je človek počiatku tretieho tisícročia, a on je adresátom novej evanjelizácie.

Čo mladým odovzdali dedovia? Rozčarovanie a sklamanie. Vsadili na rozum, pokrok a matériu. Rozum im však nevedel dať odpoveď na základné otázky života. Pokrok, ktorý mal byť zárukou šťastia a blahobytu, sa obracia proti nim. Materiálna platforma ako miesto plnosti a slobody neprináša vnútorné uspokojenie. V každom prípade, mladým sa ponúkol svet pochybovania o možnosti nájsť pravdu, svet relativizmu a subjektivity, ktorý zvädza k ľahostajnosti.³

balizace. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s. 4.

³ Porov. RODRÍGUEZ, B.: *Salid a los caminos*. Madrid : San Pablo, 1995, s. 174.

Čo ponúka generácia otcov? Táto generácia, oslabená absenciou istôt, vyznáva ako najväčšie hodnoty prospech, priebnosť a zisk, hodnoty, ktoré priniesli predovšetkým urýchlený rozvoj elektroniky a techniky. Utvárajú spoločnosť poznačenú plytvaním, konzumom, dravosťou, čo má za následok hlbokú ekonomickú krízu. Spoločenský život sa dehumanizuje a systém hodnôt sa redukuje na štyri zásady: byť znamená mať (boh = peniaze); byť znamená uspieť (boh = úspech); byť znamená vyzerat' (boh = obraz); byť znamená užívať (boh = pôžitok). Realita sa vníma len z hľadiska vlastníctva, ako niečo, čo možno vlastniť, manipulovať, využívať. A toto sa vzťahuje i na ľudské bytosti, ktoré znamenajú čoraz menej. Príroda i ľudia sa už nepokladajú za subjekt, ale za objekt, ktorý je zaujímavý dovtedy, kým je z neho prospech. Solidarita a nezištná pomoc tu nemajú priestor.⁴

Hodnoty, rozčarovania, sklamanie i vyznania dedov a otcov nesú teraz tí, ktorým závidíme mladosť, krásu, zdravie. Mládež, generácia závratu. Dostali všetko, po čom túžili predchádzajúce generácie. Napriek tomu je to najväčšmi odkázaná generácia, generácia s pocitom prázdnoty a neschopnosti čeliť nezdaru a životným ťažkostiam.⁵

2. Odpoveďou Cirkvi je evanjelizácia

Videli sme na pozadí troch generácií, ako postupne padli mýty rozumu, pokroku a podstaty a priniesli rozčarovanie tým, ktorí im bezhranične verili. Istota bola vystriedaná frustráciou, dlhodobé odmietanie Boha sa prejavuje vnútornou prázdnotou a slabosťou, neschopnosťou urobiť zásadné rozhodnutia. Člo-

⁴ Porov. RODRÍGUEZ, B.: *Salid a los caminos*, s. 180.

⁵ Porov. RODRÍGUEZ, B.: *Salid a los caminos*, s. 181.

vek nie je schopný chápať kresťanskú hodnotu bratstva a nezúštnej pomoci, pričom zakusuje absolútnu neschopnosť čeliť nezdaru a životným ťažkostiam. Mnohí mladí ľudia sa cítia vnútorne oklamaní a radikálne nešťastní. Na rad prichádza alkohol, drogy, neviazaný sex, kriminalita a nezriedka aj samovražda.

V súčasnosti sa v živote kresťanských cirkví môžeme stretnúť s dvoma smermi, s ktorými sa spája úsilie o novú evanjelizáciu tých oblastí, kde kresťanstvo bolo – alebo ešte i je – väčšinovým náboženstvom. Je to inkulturačný model evanjelizácie a bibliocentrický model evanjelizácie.

Inkulturačný model evanjelizácie

Prvý model sa opiera o myšlienky pápeža Jána Pavla II., ako ich sformuloval hneď na začiatku svojho pontifikátu v roku 1979. Tento model možno nazvať inkulturačným a v Katolíckej Cirkvi prevažuje. Vychádza z predpokladu, že obyvatelia Európy sú prevažne kresťania, pretože kedysi prijali kresťanstvo. Európania v mnohom čerpajú zo svojich historických koreňov, a preto sú z toho pohľadu azda nevyslovene, ale určite ovplyvnení kresťanstvom.

Tento model používa ako základný prostriedok evanjelizácie kultiváciu a resakralizáciu kultúrneho a náboženského života širokých vrstiev obyvateľstva. Je to výzva k návratu ku tradícii. Všetky tieto tradičné prvky (Vianoce, Veľká noc, spomienka na zosnulých, uznávanie mnohých mravných zásad) sú v myslení ľudí spojené s konkrétnymi zážitkami, obradmi, ale aj s konkrétnymi očakávaniami a otázkami. Úlohou Cirkvi je na konkrétnom mieste ľuďom pomáhať tieto otázky a očakávania odkryť a ponúknuť na ne odpoveď viery.⁶

⁶ Porov. KAPLÁNEK, M.: Evangelizovat výchovou a vychovávat evangeliem. In: *I. vědecká katechetická konference*. Praha : KTF UK, 2006.

Bibliocentrický model evanjelizácie

Zatiaľ čo tento katolícky model inkulturácie vychádza z predpokladu, že kresťanstvo je tu, hoci oslabené, ale predsa zohráva ešte svoju úlohu, narastá skupina mladých ľudí, predovšetkým v mestách, ktorým chýbajú aj tie najzákladnejšie informácie o kresťanstve a nikdy sa nestretli so zrozumiteľne a pochopiteľne podanou radostnou zvesťou evanjelia. Pre túto stále vzrastajúcu skupinu bude potrebné pripraviť iný model evanjelizácie, ktorý možno nazvať bibliocentrický. Tento smer vznikol v evanjelickom prostredí turíčných cirkví. Vychádza z predpokladu, že každý Európan má právo na to, aby sa stretol v nejakej zrozumiteľnej forme s evanjeliovým posolstvom a mohol na základe osobného obrátenia k Ježišovi Kristovi získať nový život a novú nádej.

Základným predpokladom uskutočňovania tohto modelu je schopnosť porozumieť jazyku a spôsobu myslenia mladých ľudí. Ak s týmito mladými ľuďmi vojdeme do každodenného kontaktu, zistíme, že naše náboženské pojmy sú pre nich prázdne slová, ktorým nerozumejú, a zásady, ktoré im chceme všte-povať, sú pre nich nepochopiteľné. Oveľa prijateľnejšie bude viesť s nimi dialóg o ich potrebách, ako ich oni cítia a túžia naplniť.⁷

3. Znaky mladých adresátov evanjelizácie

Jacek Dudzic označil súčasného adresáta novej evanjelizácie vo svojom článku pätnástimi znakmi. Pomôžu nám udržať si predstavu o pozitívnych i negatívnych faktoch, s ktorými musí Cirkev počítat' pri stretnutiach s mladými ľuďmi dneška.

⁷ Porov. KAPLÁNEK, M.: Evangelizovat výchovou a vychovávat evangeliem. In: *I. vědecká katechetická konference*.

1. Človek komunikácie – jeho základným prostriedkom pohybovania sa po svete je rýchla, účinná a technicky pokročilá komunikácia; tu sa potreby a očakávania súčasného mladého človeka značne líšia od potrieb a očakávaní mladého človeka pred dvoch-troch desaťročí.
2. Človek multimedialny – pohybuje sa v audiovizuálnom prostredí, v ktorom dominujú elektronické médiá, všade a pre každého dostupné.
3. Človek reklamy, ktorý rozumie, že všetko, čo má akúkoľvek hodnotu, je vhodným spôsobom prezentované a uvedené.
4. Človek obrazu, ktorý používa zobrazovací jazyk, komiksy a mnohoznačné symboly.
5. Človek formy, ktorý často ani veľmi neskúma obsah a význam, ale vystačujúco ho priťahuje atraktívna forma.
6. Človek sebarealizácie, ktorý sa zaujíma o rozvoj, zdokonaľovanie a dosahovanie stanovených cieľov, aj keď nie sú ušľachtilé.
7. Človek konzumný, ktorý je zvyknutý mať na dosah ruky to, na čo má chuť.
8. Človek skúsenosti, ktorý akceptuje len to, čo je živé, presvedčivé a primerané životu, a menej sa zaujíma o teóriu, idey a abstrakcie.
9. Človek globálny, pre ktorého svet nepredstavuje tajomstvo, a bariéry, ktoré musí zdolávať, sa mu nezdarujú príliš veľké.
10. Človek migrujúci, ktorý má dostatok odvahy pretrhnúť väzbu a korene a putovať z miesta na miesto v hľadaní lepšieho života.
11. Človek slobodný, s hlbokou potrebou slobody v osobných rozhodnutiach.

12. Človek zaujatý prácou, ktorý vie, že kto trätí čas a čaká, môže zmeškať rýchlo odchádzajúci vlak do lepšej budúcnosti.
13. Človek postmoderný, ktorý žije v rýchlo sa meniacom, sfragmentalizovanom postmodernom svete, v ktorom sú hodnoty relatívne a tradičné, logické a usporiadané systémy sa už nepokladajú za primerané.
14. Človek postkresťanský, ktorý chápe svoje kresťanské korene ako súčasť tradície, čo sa mu čoraz viac javí ako niečo, čo platilo kedysi, ako niečo starosvetské.
15. Človek ezoterický, ktorý sa zaujíma o duchovnosť bez ohľadu na jej charakter.⁸

Už sám pohľad na tento neúplný portrét nového adresáta evanjelizácie svedčí o tom, aká veľká úloha stojí pred Cirkvou. Je to výzva k používaniu nových metód evanjelizácie na nových areopágoch súčasnej civilizácie. Znamená to hlboko vstúpiť do sveta adresáta, porozumieť jeho potrebám a spôsobom myslenia, aby sa poslanstvo mohlo správne sformulovať.

Ľahšie sa cez výskum religiozity mládeže získajú údaje o potrebách a očakávaníach mladých ľudí od Cirkvi, ako im v praxi zabezpečiť reálnu odpoveď a ponuku. Často vnímame požiadavky, ktoré sa kladú na farnosť a osoby v nej účinkujúce, ale zároveň konštatujeme, že v tejto chvíli a v tejto podobe nie sme schopní vyhovieť.

Výčitka, že naše farnosti sú len pre konzumentov kultu a sviatostí, že farské priestory sú nedobytnou pevnosťou, že pastorácia je stále zúžená na štyri steny kostola, že sa viac používa moralistický ako evanjelizačný tón v homíliách a v rozličných príhovoroch, že sa k veriacim pristupuje masovo, bez kategorizovania, že laici sú malo angažovaní a že pretrvávajú

⁸ Porov. DUDZIC, Jacek: Spór o nowość Nowej Ewangelizacji. In: *Studia Gdańskie*, XX, 2007; oaza.plserwis www Ruchu Światło – Życie

rezervovanosť, až odpor ku spoločnostvám, sa vo veľkej miere potvrdzuje. A pritom farnosť je stále chápaná ako miesto konkrétneho realizovania sa Cirkvi uprotred ľudí tohto sveta.

Preto prvou odpoveďou Cirkvi na očakávania mladých nebudú nejaké špeciálne projekty zamerané len na evanjelizáciu mladých, ale evanjelizácia mladých musí

- začať utvorením materiálneho i sociálneho priestoru vo farnosti;
- vytvoriť prijímacie skupiny, ktoré budú pomáhať v ľudskom rozvoji prichádzajúcich;
- určiť mieru participácie a zodpovednosti v celej diakonii, liturgii i martýriu farnosti;
- napomáhať budovanie vzťahov utvorením spoločností;
- posilňovať vnútornú slobodu a odolnosť voči negatívnym vplyvom.

Farnosť má byť miestom pohostinnosti, kde každý, kto vojde do kostola alebo iných priestorov, bude vítaným hosťom; má byť ohniskom šírenia viery, žitej viery, odkiaľ sa dá čerpať, aj pookriať; všetci zhromažďovaní majú cítiť, že tak, ako sa im dostáva útechy a posily, tak ju majú aj oni niest' druhým. A keď vzniknú napätia, ktoré môžu zaťažovať spoločnosť, farnosť má povinnosť povzbudiť dotknutých ku komunikácii.⁹

Takéto riešenie priestoru pre novú evanjelizáciu a pre evanjelizáciu vôbec si vyžaduje od cirkevných činiteľov, počnúc biskupmi, kňazmi, rehoľníkmi... vôľu ku zmene. Zasadit' sa za to, že na mieste pôsobenia treba o tejto novej koncepcii hovoriť, získavať pre ňu prívržencov, spolupracovať s ďalšími farnosťami a krok za krokom uskutočňovať toto dielo. Táto práca by mala byť široko dokumentovaná a často aj prezentovaná na dekanátnych, či diecéznych fórach.

⁹ Porov. *Farnosť na prelomu stoloetí : Sborník přednášek*. Svitavy : Trinitas, 2000, s. 73–75.

Nie je mysliteľná seriózna obnova, a hoci aj minimálna aktivácia aktuálnych požiadaviek len vo forme klerikálnej pastoraácie. Činnosť Cirkvi je podmienená spoluzodpovednosťou a spoluúčasťou každého kresťana.¹⁰

4. Utvoriť evanjelizačný priestor

Päťdesiat rokov po Druhom vatikánskom koncile je nevyhnutné s celou vážnosťou vyzdvihnúť koncilové učenie o Cirkvi a s novým horlivým nasadením ho začať presadzovať v pastoraácii.

Budovať toto ohnisko evanjelizácie znamená počítať s dialógom s rozličnými typmi adresátov pastoračnej služby.

Prídu neveriaci so svojím antiklerikalizmom, znevažovaním Cirkvi, s väčšou či menšou mierou racionalizmu. A nám pripadne úloha rozptýliť ich nedorozumenia, skreslené predstavy, prekonať bariéry odstupe a dotknúť sa záujmu v predbežných otázkach, ako je sloboda, zodpovednosť, prežitie, autenticnosť, konečný zmysel vlastného života atď.

Viac bude azda ľahostajných pokrstených, ktorí sa skutkovo, alebo citovo vzdialili od Cirkvi. Možno sú dopletení sektami. Treba sa k nim priblížiť otázkami a vzbudiť ich záujem.

Veľkú skupinu tvoria príležitostne praktizujúci, ktorí sa zvyčajne dožadujú náboženských služieb spojeným so životnými udalosťami: krst, prvé sväté prijímanie, birmovanie, sobáš, pohreb. Tu sa očakáva náš materský prístup a také výchovné pôsobenie, aby opäť chceli vysloviť voči nám svoju žiadosť.

¹⁰ Porov. ŠOSTÁK, Vladimír: *Nová skladba pastoraácie*. Lipany, 2008, s. 184.

Okolo seba budeme mať pomerne stálu skupinu neevanjelizovaných praktizujúcich. Oni môžu byť azda prvými adresátmi katechumenátnych pastoračných postupov.

Vo farskom prostredí sa vždy nájdu aj 2-3 percentá hlboko veriacich kresťanov, s ktorými možno počítať do spolupráce na rozličných úsekoch obnovy prostredia, kde sa má odohrávať živá výmena evanjeliových impulzov.

Budovať farnosť ako priestor pre všetkých, ktorí sa majú stať nielen objektmi, ale aj subjektmi evanjelizácie, si bude žiadať utvoriť novú fungujúcu štruktúru, spoločenstvo, charitu, misijné postoje, pluralitnú a živú liturgiu a spoluprácu s laikmi a s inými farnosťami.

Spoločenstvo

Čo sa chce budovať a čo sa chce ponúknuť? Prvou úlohou a výzvou je, aby sa farnosť ako centrá náboženských služieb premenili na živé spoločenstvá, kde veriaci môžu bratsky spolu prežívať vieru, navzájom sa oslovovať a obohacovať, sláviť v jednote svoju nádej a cítiť sa spoluzodpovednými za úlohu evanjelizácie. Čo treba pre to urobiť?

a) Vzbudiť povedomie spoločenstva. Využívať príležitosti, ktoré toto povedomie formujú. Rozprávať, ohlasovať, nepretržite kázať o tejto základnej hodnote.

b) Zvýrazňovať znaky, ktoré svedčia o povedomí spoločenstva. Ponúknuť priestor a službu, prostredníctvom ktorých sa môžu konať prijímania prichádzajúcich, stretnutia, vzájomné výmeny.

c) Integrovať farské skupiny. Uviesť do vzájomného vzťahu tých, čo žili v rivalite, odmietaní a v spore. Prevýšiť skupinové záujmy a individualizmus.

d) Uskutočňovať stretnutia, ktoré podporujú a posilňujú ducha spoločenstva.

To sú stratégie, ktoré podporujú zmysel pre spoločenstvo. Utváranie systému vzťahov prekoná individualizmus mnohých

kresťanov, ktorí chápu vieru a spásu ako súkromnú záležitosť, a zaplní priestor, ktorý je medzi individuálnym kresťanstvom a nedelňým liturgickým zhromaždením.

Diakonia – Charita

Obnovená farnosť musí zaradiť medzi svoje organizácie Charitu ako jednu zo svojich hlavných a základných služieb. Charita má úlohu oživiť sociálne povedomie zvyšku farnosti, motivovať účasť na prejavoch solidarity, pozorne vnímať sociálnu realitu chudobných, ktorí sa na ňu obracajú.

Charitná diakonia sa vo farnosti realizuje v týchto smeroch:

- vychovávať v bratstve a solidarite,
- pomáhať objavovať medzi nami tých, čo sú biedni, krajne chudobní a marginalizovaní,
- počítať v spoločenstve s chudobnými a prelamovať bariéry.

Druhým smerom je pôsobenie Charity medzi chorými a trpiacimi. Ak sa zaoberáme týmto bodom, je to aj preto, aby sa farské spoločenstvo učilo solidarite a súcitu, pretože chorý je najvernejším obrazom Božieho služobníka. Preto by obnovená farnosť mala mať zriadenú pastoráciu chorých a kvôli nim skupinu, ktorá by sa na tejto pastorácii trvale zúčastňovala. V tejto pomocnej skupine sa farské spoločenstvo približuje k chorému a chorý má zase spoločenstvo s farnosťou. Činnosť tejto skupiny sa nedotýka len chorého, ale i jeho príbuzných, a tak má výsostne evanjelizačný charakter.

Martyria – Misia pre vzdialených

Pre Cirkev prvým prostriedkom evanjelizácie je svedectvo autentického kresťanského života.¹¹ Obnovená farnosť poskytuje predovšetkým svedectvo toho, v čo veríme a čo žijeme.

¹¹ Porov. PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*. Zvolen : Jas, 1992, č. 21, 41.

me. Nejde len o svedectvo jednotlivca, ale aj o svedectvo celého spoločenstva. Vari môže evanjelizovať farnosť, ktorá nepodáva svedectvo lásky, prijímania a otvorenosti voči vzdialeným?

Postoj svedectva si bude vyžadovať dve pastoračné rozhodnutia:

a) Farské spoločenstvo musí vyjsť zo seba. Tento postoj nie je ľahký, treba prelomiť stáročnú prax, podľa ktorej sa ľudia na fare schádzali, a nie vychádzali, aby hľadali. Dnes však mnoho mladých ľudí zaujímajú atraktívnejšie miesta, majú celkom iné chrámy. Treba sa na život pozerat' z ich strany a urobiť im tiež atraktívnu ponuku.

b) Treba zmeniť prístup ku vzdialeným, keď sa obracajú na farnosť so žiadosťou o službu alebo sociálnu pomoc. Administratívny vzťah treba nahradit' pozornosťou, rešpektom, vy počutím. Bolo by dobre, keby sme vo farskom dome alebo centre mali kontaktnú osobu, ktorá sa hneď ujíma návštevníkov, alebo aj skupinu prijímajúcich, ktorí vykonávajú službu pastoračnej starostlivosti o tých, čo sa z akéhokoľvek dôvodu obracajú na farnosť. Služba je význačnou črtou náboženskej horlivosti. A preto jej vykonávanie je pastoračné. Všetky naše služby musia tiež niesť znamenie rešpektu voči názorom tých, čo prichádzajú. Svoju službu ponúkame nezištne, bez obmedzovania ich slobody. Rešpekt nie je prejavom slabého presvedčenia o pravdách evanjelia, ale prejavom pochopenia skutočnosti, že aj druhý žije s vyhranenými názormi. My zvestujeme svoju vieru horlivosťou v službe. To je naše svedectvo a naša ponuka.

Leiturgia – slávenie, služba slova, katechéza

Farnosť nie je spoločenstvom len pre nejaké vonkajšie služby, ale je spoločenstvom kresťanov, ktorí žijú, vyznávajú, slávia vieru v Ježiša Krista a podávajú o nej svedectvo slova.

a) Slávenie. Pluralita slávností a nedel'ná eucharistia.

Kresťanské farské spoločenstvo je zvyknuté zúčastňovať sa na obradoch, ale zrejme chýbajú obrady zamerané na zasvätenie do modlitby, hlboké poznávanie Boha, náuku o počúvaní Božieho slova, vzájomnú výmenu skúseností z prežívania náboženstva. Evanjelizačná farnosť musí byť kreatívna a musí ponúknuť spoločenstvu priestory na stretnutia, na ktorých sa viera prežíva a vyjadruje rozličnými formami slávenia. Eucharistia je isto prameňom a vrcholom kresťanského života, ale nesmieme zabudnúť, že stredná a mladá generácia nebola evanjelizovaná. Preto aj nedeľná eucharistia má mať evanjelizačný charakter. Zabezpečiť dôstojné slávenie si bude vyžadovať pozvať do liturgických služieb mnohých členov farského spoločenstva, od prijímacej skupiny, komentátorov, lektorov, mimoriadnych rozdávatel'ov prijímania, až po spevákov žalmistov, zbor a tých, čo pripravujú agapé. Celé si to vyžaduje dlhý proces, ale zmyslom toho je, aby si každý našiel svoje miesto, zodpovedajúce jeho očakávaniam a úrovni.

b) Služba slova.

Je logické, že v našom pluralitnom svete predovšetkým tí, čo sú vzdialení od Cirkvi, a sem patrí aj veľká časť kategórie mládeže, nepoznajú základ viery, zamieňajú si podstatné s náhodným, uprednostňujú druhotné pred prvoradým. Preto bude treba zostaviť program tak, aby sa využili všetky formy ohlasovania slova. Dať dôstojný priestor katechéze dospelých, utvoriť skupiny zaoberajúce sa Bibliou, publikovať bulletin. Čo by však nemalo chýbať v evanjelizačnej farnosti, to sú katechumenátne skupiny s programom uvádzania do Božieho slova, modlitby, liturgie a spoločenstva. „Slovo zostáva vždy aktuálne, najmä keď ho sprevádza Božia moc. Preto si zachováva

svoju aktuálnosť aj výrok sv. Pavla: »Viera pochádza z počúvania«, čiže počuté slovo povoláva k viere.¹²

Spoluúčasť a spoluzodpovednosť

a) Nový štýl vynútený evanjelizačnou podobou farnosti presahuje partikularizmy a vyznačuje sa jednotou pri uplatňovaní širších a univerzálnejších projektov pastorácie. Bude môcť realizovať svoju evanjelizačnú funkciu len vtedy, ak doplní svoje pôsobenie a pastoráciu rozvíjanú nad rámec farnosti (dekanát, oblasť, služby diecéznych oddelení). Už teraz sa uskutočňujú programy pre mládež, ktoré presahujú možnosti jedného farského spoločenstva, a dajú sa organizovať len v spolupráci s inými farnosťami, náboženskými a laickými spoločenstvami, hnutiami atď. Pomyslime len na diecézne mládežnícke stretnutia alebo medzinárodné mládežnícke podujatia. Svetové dni mládeže. To sú ponuky na vzbudenie záujmu a nadviazanie priateľstiev, ktoré môžu viesť aj k niečomu osobnému a hlbšiemu.

b) Spoluzodpovednosť predstavuje dnes v evanjelizačnej farnosti neodmysliteľnú samozrejmosť, a tou je dôvera v laikov. Spoluzodpovednosť laikov sa nebmedzuje len na účasť v cirkevných aktivitách, oni musia byť evanjelizátormi svojho okolia. Preto je dôležité, aby vo farnosti existovali aj apoštolské hnutia, v ktorých sú laici evanjelizovaní a sami tiež evanjelizujú.

Spoluzodpovednosť je zároveň aj výzvou pozdvihnúť formáciu a spôsobilosť laikov, aby všetci uznali ich kompetenciu. Treba ponúknuť aj duchovné vedenie, pretože evanjelizovanie má aj svoje nástrahy. O tom by vedel hovoriť sv. Pavol, keď evanjelizoval v Aténach. Vtedy, keď sa s najväčším oduševnením pustil do zvestovania zmŕtvychvstania, odpoveďou bola

¹² PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*, č. 42.

ľahostajnosť: „A keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, jedni sa posmievali, iní povedali: »Vypočujeme ťa o tom znovu.«“ (Sk 17,32) Zunovanosť, únava, skleslosť, depresia – to sú niektoré zo skúšok, ktoré môžu padnúť na každého služobníka evanjelia. Veľakrát sa budú pýtať: „Pane, ktože uveril našim slovám?“ (Rim 10,16)

Záver

Veľké zmeny v spoločnosti príliš oddelili jednotlivé generácie od seba. Takmer sa nedá hovoriť o postupnom odovzdávaní tradícií, hodnôt i viery. Skôr by sa dalo povedať, že nejde ani tak o zmeny, ale o skoky. V tomto chápaní situácie staršie generácie len s námahou držia krok s novými spoločenskými modelmi, aby ich mohli reflektovať, ešte s väčšou námahou sú schopní sledovať technický pokrok prinášajúci nový spôsob komunikácie. Generácia mládeže sa do toho zrodila. Súčasne je však vzdialená od tradícií a hodnôt, ktoré spájali ľudí do zmysluplného celku, dávali vnútornú i vonkajšiu oporu, uspokojovali cit i túžbu po priateľstve a láske v ustálených formách. A tak sa mladí ľudia, napriek obohateniu novosťou, cítia zároveň zraniteľní, neistí, prázdni, s túžbou po láske, po zmysle života a po Bohu.

A keď hovoríme o novej evanjelizácii, cítime, že ona musí byť zameraná predovšetkým na mládež. Cirkev, ktorá donedávna v našich krajoch úspešne pôsobila, pre zmeny, ktoré nastali, už doterajším spôsobom pôsobiť nemôže. Teológ Wilhelm Zauner hovorí, že Cirkev bude môcť reagovať na všetky požiadavky vyplývajúce zo zmien len v logike Turíc. To znamená, že musí byť k dispozícii viac druhov rečí, činov a symbolov, aby Cirkev mohla komunikovať s rôznymi myšlienkovými systémami a mohla im predstaviť evanjelium. Nová

evanjelizácia je teda proces, ktorý od kresťanov vyžaduje mnoho kreativity a fantázie.¹³

Poukázaním na potrebu utvoriť pre stretnutia s mládežou nové evanjelizačné priestory vo farnosti sa zároveň vyjadrilo niečo ešte dôležitejšie. Treba utvoriť evanjelizačné priestory v našich myšliach, v našich srdciach. Dostávame sa k otázke formácie a prípravy tých, čo majú zabezpečovať vo farnostiach tieto priestory. Ak má platiť „nové víno do nových nádob“, musí prejsť zmenou celá formácia kňazov, seminaristov, laických spolupracovníkov a animátorov. Čo treba vo formácii nových evanjelizátorov pokladať za nevyhnutné, čo treba učiť o zručnosti v komunikácii, o tom by sa mali vysloviť odborníci na formáciu a vedenie, na správnu komunikáciu s ľuďmi, a možno spolu s odborníkmi iných odborov.

Nová evanjelizácia nemôže byť len módnym výrok. Treba ju vážne študovať a duchovne prežívať. Nadobudnuté znalosti a skúsenosti s veľkou odvahou uplatňovať v príprave celého personálu, prostredia i obsahu.

Summary

In this contribution we will introduce the phenomenon of youth from several viewpoints: sociological, psychological, but above all religious. We will point out the basic human needs of a contemporary young person; what place in these needs occupies the spiritual life with its components; God, prayer, faith, the Church, faith-community. We will show what are the characteristics of a parish after the Vatican II; what impulses of

¹³ Porov. OPATRŇÝ, M.: *Charita jako místo evangelizace*. České Budějovice, 2010, s. 90–91.

evangelization can be expected from the pastoral work in a parish; where in the parish pastoral work is the meeting point of the spiritual needs of the young and the offers of evangelization in order to turn the latter into the evangelization offers for the young.